

מחלה חדשה בגבסנית

מחלה חדשה גורמת פחיתה ביבול הייחורים הנקטפים מצמחי-אם של גבסנית

מאת י. בן-יפת, מ. ראובן, י. שמולביץ, מ. למפל, א. צויבל, המחלקה למחלות צמחים, מינהל המחקר החקלאי; י. מור, המחלקה לוירולוגיה, מינהל המחקר החקלאי; ע. גרה, שה"מ, משרד החקלאות; א. גרזון, המחלקה לאנטומולוגיה, הפקולטה לחקלאות ברחובות

יחורים מושרשים של שתילי גבסנית (*Gypsophila paniculata* L.) הנשתלים במצע טוף משמשים כצמחי-אם להכנת שתילים למגדל. קטיפת הייחורים מתחיל 4-5 שבועות לאחר השתילה ונמשך מספר חודשים. מחלה בלתי מזוהה, הגורמת האטה בגידולה (*stunting*), ובעקבותיה הפחתה של כ-50% ביבול הייחורים הנקטף מצמחי-אם אלו, הופיעה לפני מספר שנים. צמחים חולים אלו מתאפיינים בהצהבת עלים, בהתפתחות איטית של הייחורים, ובמחלה קשה: איבוד שלטון קדקודי והתפתחות יחורים בצורת "מטאטא". תופעה זו מופיעה בחלק מהמשתלות למרות חיתוי מוקדם של הטוף. בייחורים מושרשים הנשתלים במצע טוף נגוע מתפתחת הצהבה, וחל עיוות החלק העליון בגבעול בשלב מוקדם מאוד, 3 שבועות לאחר השתילה (לפני הקיטום הראשון). בהמשך - הופעה חריפה מאוד של מחלת העיוות בצמחי-האם. למחלה זו הצענו את השם "מחלת העיוות". מחלה זו הופיעה בצמחי-אם לאחר הוספת מיצוי מימי מטוף נגוע או מושרשים של צמחי-אם נגועים - למצע טוף שעבר חיתוי מוקדם בחום להדברת מחוללי מחלות. חומרת המחלה נמצאה במיתאם ישיר לעוצמת קרינת השמש. נבדקה מעורבותם של וירוסים, וירואידים, פיטופלסמה או אקריות בגרימת המחלה בצמחי-אם - ונשללה. חיתוי מצע טוף נגוע, בכל אחד מהביוצידים הבאים: מתאם-סודיום (אדיגן), פורמלין (פורדור-37), כלורותלוניל (בראבו), מנקוב (מנצידן), קפטן, בנומיל (בנלאט) וכלורפניקול - הפחית במידה רבה הופעת המחלה לאחר חיתוי מצע נגוע בכל אחד משני סוגי הביוצידים, קוטלי פטריות או קוטלי חידקים, מצביעה על כך שמחלת העיוות נגרמת מנוכחות משותפת של פטריות וחידקים על השורשים של צמחי-האם.

